

GLAS ŠIBENSKOG KREMENJAKA

== Politički list za interese grada Šibenika i okolnih sela. ==

Br. 9.

Šibenik, II. svibnja 1907.

God. I.

Poslovni Broj Pr VI 9/7

1

U IME NJEGOVA VELIČANSTVA CARA!

C. K. Sudski Dvor I Molbe u Šibeniku, kao nadležno Sudište u tiskovnim poslovima, rješavajuć predlog 8 Svibnja 1907 Ss 9/7/1 c. k. Državnog Odvjetništva u Šibeniku, u nejavnoj sjednici,

S U D I

- I. Sadržaj diela članka „Izborni zulum“ što počimlje riečima „Je li zakonito“ a svršava riečima „mrtvih glava“ uvršten u I stupcu II strane časopisa „Glas Šibenskog Kremenjaka“ broj 8, objelodanjena u Šibeniku dne 8 Svibnja 1907. tiskom tiskarne Ivana Sflaginatza, i kojemu je odgovorni urednik Niko Marinković, sačinjava prestupak draženja na neprijateljstvo predviđen od §. 302 K. Z.
- II. Potvrđuje se obavljena zapljena, te se zabranjuje raspacanje zapljenjenih tiskopisa.
- III. Određuje se uništenje zapljenjenih otisaka, kao i onih koji bi bili susljedno zapljenjeni, rastav odnosnog tiskarnog sloga i objelodanjenje ove osude u susljednom broju časopisa.

Razlozi

Sadržaj zapljenjenih tiskopisa, obzirom na opstojće prilike u Šibeniku, kadar je da potiče i navede na neprijateljske razdore, stanovnike tog grada, pa s toga obuhvaćajuć skrajnosti prestupka predviđena od §. 302 K. Z. bilo je suditi kao u osudi.

C. K. Sudbeni Dvor I Molbe u Šibeniku, dne 8 Svibnja 1907.
M. Grisogono.

PORUKA.

Na Visoko c. k. Namjesništvo upravljamo svoj glas, da mi gradjanstvo cjelog Šibenika želimo u našoj kući *mir, red i strogo vršenje zakona*. U ljude na općini, koji hoće da se silom uzdrže na vlasti protiv volje naroda, i u općinsko redarstvo mi nemamo pouzdanja. Nek Politička vlast uzme redarstvo pod svoju vlast i nek ju vrši *strogo* koliko hoće, *al svima jednako*. Nek slobodno raspusti i općinu i nek njome upravlja *pošteni komesar*, i neka on *istraži sve spise i knjige blagajničke od koliko hoće godina natrag, i neka lupeža strpa u zatvor i kazni*, po zakonu. Općinski list piše da je bilo na općini lupeža, da ima krivih namira, pak ako ih je bilo i ako tih lupeža ima i danas, *neka vladin komesar pretraži i predade Drž. Odvjetniku*. Inače moramo kazati da i Zem. Odbor i politička vlast brani lupeže. *Opetovno dižemo glas: vanka lupeže s općine, u tamn'cu s njima*, ako ih ima i ako ih je bilo. Ovo je odgovor kremenjačkih vodja, onima koji su pred koju godinu pisali da je Šupuk izio dva milijuna fiorina.

Gospodo fureštovci i vi narodni krpelji, dajte više račun građjanstvu o onome, što je Stojić o Vama pisao. Odgovorite: gdje je *pet milijuna* pučkog novca od Crnice; — gdje je *100. hiljada* na godinu od družva Sufid; — gdje je *dobitak* od dilovih baraka; — gdje je *55. hiljada* i $\frac{1}{2}$ lanjskih pretičaka; gdje je *pô milijuna* no-

voga duga, što ste ga učinili pred 15-20. dana i naprtili narodu i Šibeniku na legja u ovo doba ziloždere, potrebe i glada; i **zašto** se je taj dug učinio? — Odgovorite: **gdje je sve to?** — Ako ste pošteni i nebojite se tamnice, odstupite s općine, *puštite vladina komesara nek on iztraži sve šporkice i nek pozatvara sve lupeže*. Ako ste **pošteni**, ako ste od **cbraza**, to morate učiniti i onda će Vam narod vjerovati da ste pošteni, a vladin će komesar dati *vama svjedočbu poštenja, a nama kaznenu osudu za tamnicu*.

Ala, pošteni, naprijed! Istupite, odstupite s općine. — To bi svaki **poštenjak** učinio kroz **dva dana** pak tako *morate* i vi kao **pošteni**. Al ako neodstupite! — *onda?* — *Možete li govoriti više o poštenju?*

Samo nemojte se izmotavati — mi čekamo **sutra** po gradu *prilicpljene oglase, da ste se odrekli uprave i vijeća i predali c. k. komesara*.

To je pošteno; — to je muški.

Vanka s lupržina, narodnim krpušama i krpeljima! Eto vam odgovora kremenjačkog. — Odgovor je tvrd i pošten kao kremen. Taki smo mi Kremenjaci.

Biraču, za koga ćeš glasovati?

Hoćeš li glasovati za onog, koji nezna, što je narod, što je puk?

Hoćeš li glasovati za onoga, koji nezna, što je pučka tuga i potreba?

Hoćeš li glasovati za onoga, koji nije nikad ni vidio puka ni njegovih suza?

Hoćeš li glasovati za onoga, koji nije nikad čuo pučkog razgovora?

Hoćeš li glasovati za onoga, koji se stidi pučkog imena, pučke kape i opanka?

Hoćeš li glasovati za onoga, koji se stidi stisnuti junačku i poštenu žuljevitu ruku težaku i seljansku?

Hoćeš li glasovati za onoga, koji je ispao iz kuće najvećeg narodnog, pučkog galikože?

Hoćeš li glasovati za onoga, koji jednom načelniku veli da je bezobrazan za to, što taj načelnik brani interese općine?

Hoćeš li glasovati za onoga, koji nagovara načelnika da se od općinskih pretičaka plate potrošci, koje je fureštarija i onaj krpelj učinio pri zadnjim općinskim izborima u svoti od **stotinu hiljada**?

Hoćeš li glasovati za onoga, kojega pučkoj volji nameću tri furešta, koji s njime zajedno baciše u propast naše pučke trude na općini?

Hoćeš li glasovati za onoga, kojega puku nameću

GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ BIJELOŠIĆ“
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Glas Šibenskog Kremenjaka izlazi svake Subote
Pretplatna cijena na godinu 3 Krune.
Na pò godine Kr. 1.50 p.
== Pojedini broj 4 pare (2 novč.) ==
Za uvrstbu oglasa prima tiskarnica po pogodbi
Pretplate i pisma šalju se uredništvu. Rukopisi
se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju.

tri furešta sa smutljivcem krpeljom, koji s njime skupa nanesoše našoj kukavnoj općini i puku **sto hiljada fiorina na godinu?**

Hoćeš li glasovati za onoga, kojega Šibeniku i svemu puku u okolici nameću silom i mitom tri furešta sa laživcem krpeljom, koji skupa s njime oštetiše naš Šibenik i pučke trude na općini za punih **pet miljuna** novca i tim otvoriše bezdan propasti nad cijelim pukom u ovo doba nevolje, potrebe, žiloždere i svakoga jada?

Hoćeš li glasovati za onoga, kojega puku i narodu nameću tri drzovita furešta, koji s njime neće da dadu račun, gdje je preko **50 hiljada** pučkog novca, koji je po svjedočanstvu Stojića, morao lanjske godine priteći i ostati u općinskoj blagajni?

Hoćeš li glasovati za onoga, kojega nameću gradu i okolici silovita **tri furesta**, koji s njima zajedno htjedoše, da stupci taljanskog društva prodju muke preko Lozovačkog odlomka i tim Lozovac oštetili za **stotine hiljada** pučkog novca, kojima bi se Lozovački odlomak bio spasio od potrebe i nevolje?

Hoćeš li glasovati za onoga, koji je zajedno su tri mrska furešta natovario pred 15-20 dana na općinu našu i na naša pučka ledja **novi uzašni dug od po milijuna Kruna**, da time dadu zadnji udarac puku i narodu i da ga upropaste na vjeke vjekova?

Hoćeš li dati svoj poštenu glas **sinu najvoćeg šibenskog kamatnika**, glasovitog odrikože, gulikože i umetnika puka i naroda?

Hoćeš li dati svoj poštenu glas, za silenu fureštariju, za sisavca krpelja i za političkog čoravca, koji su svi uzrokom smutnje među braćom, razdoru i neslozi pučkoj, koji su uzrokom nevolji i potrebi i propasti svega našeg naroda?

Hoćeš li glasovati za onoga, koji nikad ni Hrvatom nije bio, ni hrvatske kape nosio, ni pučkim se ruhom zaodio; nego je to sve mrzio i danas mrzi zajedno sa svojim *papom* kamatnikom.

Hoćeš li puče, hoćeš li narode, hoćeš li šibenčani-
ne i seljanine glasovati za **njega**, za **takova čovjeka** ili ćeš glasovati za čovjeka *poštenja i značaja*, za čovjeka *uma i srca*, za čovjeka *časna i dična*, za čovjeka *plemenita i uzorita*, za čovjeka **iz puka**, **sina kape**, **sina težačkog roda**, za **svog pučkog i težačkog brata**, za **krv od svoje krvi**, za **rod od svojega roda**, za **prvog dan današnji i najodlučnijeg Hrvata u Šibeniku?**

Ako li hoćeš glasovati za pučku pijavicu i za njegove ortake, a ti glasuj za onoga prvoga. Ime mu znaš; njegovo kobno ime stid nas je spomenuti.

Ako li hoćeš glasovati za uzdanicu puka i naroda, onda glasuj za ovog drugoga, čije ime nad Šibenikom sjaje kano s vedrog neba sunce i koga mi ističemo s ponosom, s oduševljenjem i s ljubavlju pravom i brat-skom za to što je sin puka, sin kape, sin težaka naš dragi brat:

D.r VICE ILJADICA.

MENE TEKEL FARES!

U Šibeniku se vodi izborna borba i što se više približava dan kad će izborna žara da se ispuni narodnom voljom, ta borba biva žešća, jača i zahvaća sve to šire demenzije. Borba je već u punom jeku.

Diže se izmučeni i izvarani narod, budi se njegova svijest, jača se njegova volja i kano sapeti lav u verigama, što mu skovaše njegovi neprijatelji, trza se... i eto onog dana, onog veselog i radosnog dana da tim verigama užasno potrese, da ih razkida.

Diže se istrošeni narod i svesilnom čežnjom očekuje onaj dan, da dade izraza svom ogorčenju, svojoj pravednoj sržbi; diže se da izreče svoj sud nad onima, koji se njime tiraju i kojima nisu sveti njegovi krvavi žulji, što mu nikose na podnevnom žarkom suncu, obrađujući ovu grudu crne i tvrde zemlje, da se prehrani.

Diže se građanstvo, neodvno i pošteno građanstvo i neodoljivom željom očekuje onaj dan, kad će da s lica političkih vrtikapa, silom nametnutih gospodara demagoga i sisavaca nemilosrdno i bezobzirno skine krinku, pod kojom su oni neopazice mijenjali sve političke bjege na račun hrvatstva i domovine, koje oni nazivaju: — kesa i trbuh.

Pošteni ali izvarani naš narod najvećom napetošću očekuje četrnaesti dan cvjetnog svibnja, da upre prstom u one, kojima domovina Hrvatska stoji u neposrednoj blizini njihova želuca i koji su ga sisali i srce mu točili kao kakovom Prometeju. A narod u svojoj nemoći s najvećim neprijateljem na svome topргу — filokserom i dugim još nevoljama, — stajao je mirno, šutio je rop-ski i najvećom rezignacijom gledao je staklenim beznadnim pogledom u svoju budućnost, koja mu se prikazivala u najcrnijim bojama.

Pred takim užasom treslo se srce našega naroda, pucala mu duša od pustog jada i nevolje ljute.

I plakao je ovaj naš narod, ronio je gorke suze niz opaljene obraze, sklapao košćate ruke pune krvavih žuljeva i molio, zaklinjao, kumio da mu pomognu oni, koje je on proti svojoj volji poslao onamo da vojuju za njegova sveta prava, da brane njegove interese i pitaju za nj pomoći.

Ali: Bog visoko a car daleko.

I pomoći ni odkuda, te morao se bolnom suzom u oku, očnjom dušom i razkidanim srcem u grudima praštati svojim rođenim pragom i seliti preko debelog mora u daleke zemlje misleći da tamo još ima zlatnih obala posutih biserom, misleći da će mu odlanuti i da će naći pomoći, kad ga kod njegove rođene kuće ne pomogoše oni, kojima je dužnost bila.

Eto, to mu bijaše na uzvrat od onih, kojima se on na vjeru povjerio i u ruke predao sudbinu svoju.

Mjesto pomagan — bio je isisan; mjesto ljubljen — bio je prezren.

Takav narod, kao što je ovaj naš, koji je bio prevaren i izrabljen, koji je bio izigran, ima pravo da se osveti onima, koji ga isisaše i u toj osveti, u toj pravednoj i svetoj osveti i Bog mu je u pomoći. Ovug puta osveta je u narodnim rukama i uz pomoć Boga Velikoga može uzviknuti: *Osveta je moja, ja ću je vratiti!*

Četrnaesti svibnja jest dan narodne osvete!

Šibenski silnici i zulumčari uvidjaju to vrlo dobro, znadu da će im suditi slobodna narodna volja: znadu što ih čeka i oni se tresu i trzaju i poput čopora gladnih vukova obaraju se svom žestinom na nas i na onoga koga je narod zavolio istinskom ljubavi svoje duše, jer je spoznao, da će mu on biti od pomoći i za nj raditi iz petnih žila kao *neovisan* čovjek, kao čovjek **iz puka**.

Šibenski nametnici i despoti tresu se u svojim mekim dušecima, jer nad njima grakće crna gavran-ptica i u svom zlokobnom graktanju nagoviješta im skorbu političku smrt. A oni puni bijesa i nezasične želje za vladanjem i nametništvom *u tuđoj kući*, umakaju na tisuće strijelica u svoje iskvareno srce te ih bjesomučno siplju na nas i na onoga uz koga stoji narod i građanstvo. A taj je D.r Vice Iljadica.

Ti drznici u svojoj silovitosti i bahatosti ne će da klonu, već se kao utopljenici hvataju slamke; hoće da još više pomute naše zamršene odnošaje i da u mutnu love. I riba se u mutnu lovi. *Ali narod nije riba* koju će oni namamiti i primamiti k sebi svojim slatkim mekama — a to su laži, zavaravanja i obećanja.

I dok s jedne strane poduzimlju sva dopuštena i nedopuštena sredstva, kako da i ovog puta navrate vodu na svoj mlin, s druge strane uvidjaju da im krov nad glavom gori, da se ruše u mračnu dubinu sve njihove „tvrde kule“, svi njihovi snovi, protkani najvećim licumjerjem i najnižim spletkama.

Ruši se ona njihova zlatna sanja, koju im je dočaravala najljepšu sliku, u kojoj su kao u kakovom kinematografu gledali zastupnika Dulibića, koji u Beču poput kakova siromašnog Lazara liže pete bečkoj vladi, o kojoj kao plaćeni činovnik *ovisi i ovisan mora biti*.

I za to se tresu ti silnici, jer u a svu svoju nedičnu rabotu vide, da se njihove nade neće oživotvoriti.

I za to oni viču poput plaćenih telata da je narod uz njih.

I za to oni krvoločni članci na D.ra Iljadicu, koji idu samo za tim, da ga pred narodom omraze.

I za to sav onaj bijes demonske duše izasiplju na nas.

I za to se oni nabacuju na naše poštenje svačim blatom.

Ali narod, koji su oni isisali i koji sramotno u svoje sebične svrhe hoće da upotrebe, ne može da im vjeruje i s najvećim gnjušanjem odvraća od njih svoj poštenu obraz. Taj isti narod još će manje da se povjeri jednom kamatnikovu sinu, *koji za nj još ništa učinio nije*, što bi se moglo nazvati korisno i dobro.

Naš narod uvidja i spoznaje tko je D.r Iljadica i čeka da osvane četrnaesti dan svibnja, da mu zanosno iz pune duše snagom svoje slobodne volje klikne: **Ti si moja nada!!** a taj će dan biti istodobno dan narodne osvete, koja će pasti na oholu glavu šibenskih nametnika i političkih šarenjaka.

I zbilja: nametnici i silnici to predviđaju i crna slutaja, koja im ispunja runjavu dušu još crnijim slikama ne da im mira, te se u svom bjesnilu previjaju i sikću poput klupka otrovnih zmija.

Ali je svako koprcanje uzaludno.

I kao što nad glavom Nabuhodonosora kralja, za to što je baratao crkovnim zlatnim posudjem, tako i nad glavama šibenskih silnika i nametnika ruka cijelog našeg naroda piše strašne riječi: **Mene tekel fares!** — **(Tvoji su dani izbrojeni!)** —

ZLATNO TELE.

Nema broja „Hrv. riječi“ a da se svom žestinom ne obara na D.ra Iljadicu. U tim gadnim i podlim člancima, dostojnim da izidju iz pera propale duše siplju se svake pogrde, svaka sumnjičenja, svake osvađe na D.ra Iljadicu, premda naši protivnici i sami znadu da na stvari nije tako i da nisu dostojni ni imena mu spomenuti.

Ali šibenskim parazitima ne ide nikako u račun, da narod izabere svog čovjeka iz puka, to se nikako ne

slaže s njihovim pašovanjem i za to im kandidatura D.ra Iljadice nije nikako po volji, smrdi im kao sotoni tamnjan i nastoje svojim lažima i zavaravanjima, spletkama i zavaravanjima da ju osujete i ometu.

Jedini lijek proti tome nalaze oni u tom da ga ocrne i prikažu narodu u najernijoj slici. Ali su oni u tom postali smiješni do sažaljenja; nitko više ne uzimlje za ozbiljno što oni pišu, nitko više ne vjeruje onim bedastim i glupim nasrtajima i navalama na nas i pučkog kandidata D.ra Iljadicu.

Poput zalupanih i bedastih don Kihota, puni bljutave duhovitosti pišu o nama i o D.ru Iljadici te opazaju na njemu nešto i vide u njemu nekih mana, kojih nitko nemože opaziti. Taman kano don Kihote, koji je vojsku držao stadom ovaca pa navalio na nju, ali je za to odmaglio isprašenih ledja.

Ali kad su šibenski nametnici osjetili da su im na oči došle „bile vile“, kad su razumjeli da im laž i varka, ocrnjivanje i klevetanje ne pomaže i da time guraju u blato sami sebe o' renuše u sasma druge diple, zaslaviše u sva zvona, udariše u najviše talambase: stadoše naime hvaliti i u deveta ne'esa uzlizati kamatnikova sina — Dulibića. I tako naši protivnici padoše u dvije skrajnosti: oklevetaše **poštenog** Iljadicu i u zvijezde uzdigoše **po narod nezasluznog** Dulibića; jer kao što su sve one klevete, koje su oni izasuli na D.ra Iljadicu prosta laž, tako isto i u svim onim hvalama kojima obasušu Dulibića nema ni zere istine.

Ali i u ovom poduzeću pokazase se „ljudi“ oko „Hr. Riječi“ i njihovi gospodari pravim pravcatim don Kihotima, jer su u Dulibiću opet vidjeli nešto čega nitko nikad opazio nije. I to ih čini u očima naroda smiješnim do sažaljenja.

Oni u njem g'edaju čovjeka za narod zauzetna, a on je sam svojim zastupničkim radom dokazao da takav nije i sam ih utjerava u laž.

Oni u njem gledaju čovjeka, koji je u parlamentu vojevao za narodnu prosvjetu, a on ih sam svojim djelovanjem utjerava u laž, jer uradio nije ništa.

Oni u njem gledaju čovjeka, koji ljubi svoj narod, a on ih sam kao kamatnikov sin dovikuje da takav nije, jer lišće ne pada daleko od stabla.

Zaista šibenski don Kihoti oko „Hrv. Riječi“ moraju se silno znojiti pišući o Dulibiću slavopjeve pune licumjerja i kameleonštine, slične najgorem podlacu. Mora im biti teško pri duši onako i na onaj način pisati o Dulibiću, dok oni sami znadu da on od svega toga ni milijun' dio zaslužio nije.

Je li taj Dulibić, koga oni u zvijezde kuju odrasao pod kapom i u opanku; je li spoznao i uočio sve one tegobe i nevolje koje tište naš narod? Je li taj Dulibić, koga oni onako uzdižu kao zastupnik proučio na koji bi se način moglo doskočiti narodnim potrebama; je li proučio kako će se narod ekonomski i kulturno uzdignuti? Kojia su načela njegove gospodarske, narodne i kulturne politike; je li ih kada istaknuo, u praksu provadjao i onda gdje su rezultati svega toga? U čem se je on iztaknuo u svom privatnom i činovničkom životu

i je li ikad išta pisao osim onoga što mu je činovnička dužnost nalagala? datira li njegov život koje djelo, te se njime proslavio i „narod“ ga za to zavolio?

Nema sela koje će se pohvaliti i kazati da je posredovanjem Dulibića kao zastupnika dobilo četrnju, crkvu, školu ili što drugo. Nema sela koje će kazati da poznaje lično Dulibića. Nema sela koje će kazati da je u njegovoj sredini bio kada Dulibić, davao račun o svom „radu“ i upoznao se novim narodnim potrebama.

Pitamo don Kihote oko „Hrv. Riječi“ neka nam na sva ova pitanja odgovore i ako dokažu da je Dulibić učinio po narod što korisna, onda ćemo svi za nj glasovati.

A napokon da upitamo tu gospodu u čem se istakao Dulibić kao Hrvat? Je li kao osvjedočeni Hrvat pisao u političkom smjeru? gdje i kada? Je li za svoje hrvatstvo bio kada u neprilici; je li radi svog hrvatstva izgubio službu pa onda i dalje radio za dobro naroda i neustrašivo se borio za narodne ideale? Je li kao svećenik narodnih ideala gorko pregarao, borio se i u horbi ostao vedra čela i svijetla imena? Je li napokon uzgojen hrvatski? Odgovorite, je li Dulibić uzgojen u skroz hrvatskom duhu i jesu li prve riječi, koje je on izgovarao bile hrvatske?

Na sva ova pitanja morali bi šišmiši i skakavci oko „Hrv. Riječi“ odgovoriti da Dulibić nije po narod zaslužan, da nije vojevao za narodnu prosvjetu i narodno ekonomsko pridignuće, da se nikad nije borio za narodne ideale i napokon da nije nišim zasvjedočio da hrvatski čuti. Oni sve to dobro znadu, ali moraju da ubojitim kopljen u ruci i krinkom na licu vojuju proti istini samo za to, da zavaraju narod i time postignu ono za čim im duša nezasitnom pohlepom teži.

Iznesosmo sve ovo, nek narod vidi kakov je Dulibić, kakav je ovaj čovjek, koga šibenski nametnici silom narodu nameću.

Don Kihoti oko „Hrv. Riječi“ ponajviše iztiču „učenost“ Dulibićeve. Pa čemu sva ta njegova „učenost“ kad ne će i ne smije da ju upotrebi kao oružje u borbi za narodna prava i narodne interese. Čemu „učenost“ Dulibića, kad se on ustručava i plaši osobno poći sa nekoliko zablacanaca u „poljodjelsku poslovnicu“ da vlasti preporuča da im dade 20.000 korenjaka.

Takav čovjek koji ovisi o onome pred kime mu je dužnost da zagovara i brani svoj narod, takav čovjek ne može i ne smije poći onamo silom, preko narodne volje, koju šibenski silnici hoće da pogaze.

Iz te narodne slobodne volje učiniše šibenski silnici i vrtikape piedestal, na koji hoće da postavie svoje zlatno tele u osobi nezaslužnog Dulibića. Ali se narodna slobodna volja pobudila iz mrtvila i apatije i na četrnaesti dan svibnja bukkniti će svesilnim plamenom na kome će se rastopiti zlatno tele šibenskih silnika.

DOPISI.

Iz Betine: U prošlu subotu došuljaše se ovamo Dulibićeve prirepine šjor Roca i brbljavi Donadini, da pod plaštem pravaštva za nj agitiraju. To su isti oni plaćeni

agitatori, koji su po otočnim selima oblijetali i radili za Prodana. Kad su ih betinjanci ugledali izasuše na nje silu psovaka uz poklike: doli Dulibić, doli furešti, doli šarenjaci! Kad smušene tikvice vidješe da im amo nema mjesta, a još manje za Dulibića, odoše šetnjom do Murtera, gdje bijahu primljeni na isti način. Za pokoru svojih grijeha zatvoriše se u jednu sobu i tu ostadoše sve do zore. Roca je snivao o nekim kambijalima a Donadini o neplaćenim člancima uvrštenim u „Hrv. Kruni“. Bilo bi vrijedno znati što će im se po izborima sanjati. Pada nam na um priča o tukcu i papigi.

*

Iz Zlosela: Zlobni jezici govorkaju da je šarenjak Dulibić pozvao u Zadar dva zloseljanca, da im uruči novaca za izbore, pa da dijele i podmiću. Zlobni jezici još govorkaju, da su ta dva pozvanika već pošla kočijom u Zadar. (Kad se povrate poslaćemo k njima kuma Duju i kuma Marina neka ih upitaju šta je na stvari i po što plaćaju svaki glas. Uredništvo).

*

Iz Bilica: Ovamo šjor Jako Petrović općinski vijećnik pašuje i gospodari taman onako kao furešće Krstelj u Šibeniku. Ugledala se slika u priliku. Šjor Jako Petrović misli da se on može nametnuti volji naroda i da narod mora onako misliti kako on hoće. Taj bezobraznik toliko je drzovit, da je usred bijela dana ušao u kuću našeg suseljanca Jose Šarića rečenog Bue i u njegovoj odsutnosti zatražio od ženskih, koje su se tu nalazile glasovnicu i u nju upisao ime nezaslužnog Dulibića. Nije li ovo postupanje protuzakonito i kažnjivo? Nije li on na taj način prosti lupež slobodne narodne volje? Neke taj uobraženi „mudračić“ pazi što čini i nek ne krade volju naroda i njegov glas, jer ćemo učiniti, da se dobro počese za uho. Poglavarstvu na znanje i ravnanje. —

RAZNE VIJESTI.

U utorak pred večer redar Čaleta Car postupao tako malo pristojno prema našem kandidatu D.ra Iljadici, bratu mu Miji i Adolfu Makali, kako nikako neodgovara jednome redaru, koji je samo za to da drži red. Mi mislimo da bi ga naš gospodin furešt načelnik imao i držati samo za to, a ni za kakvu drugu stvar. Za druge stvari može imati druge osobe pod svoju plaću a ne redare pod plaću općine, u čiju blagajnu On ne dava ni pare. Mi smo se potužili kod Poglavarstva i kod Namjesništva.

*

Iz grada: Bio sam svjedok malo uljudnom ponašanju redara Cara na Poljani prama D.ru Iljadici. Postupanje je bilo tako škandolozno, da može izazvati samo nered. A kad je redarstvo došlo i to toga, da se usudjuje onako javno u sred dana ponašati prema D.ru Iljadici, kandidatu svega šibenskog naroda i okolice, promislite, kako ono postupa prama manjem svijetu, kad nema svjedoka?! Mi želimo mir, ali stojimo pominjivo na sve. A nametnuti načelnik biće odgovoran za sve.

*

Javlja ju nam s Konjevratu, da su neki Paško Pekas, Mrndje glavlar i A. Gulin skupili nekoliko legitimacija i glasovnica pod izlikom popravka a bez dozvole muških već prevarili u kući ženske, pa ih odnijeli u fratra da u nje upišu ime D.ra Dulibića. Odgovara li to zakonu od 26/1. 1907? Ljudi su bili na tužbu u Poglavara, pa se čvrstvo nadamo da će on učiniti svoje korake.

(Sliedi prilog).

Pisma o izborima.

S Kamenara brda kamenita
 Zakukala Šibenkinja vila
 I dozivlje drugarice svoje:
 „Drugarice moje bile vile,
 Prolivajte suze niz obraze,
 Jadikujte od jutra do mraka
 Nad nesrićom kršnog Šibenika“.
 Teku suze vilam niz obraze,
 Jadikuju kano kukavice,
 Da ti srce u grudima puca:
 „Šibeniče gnjizdo sokolovo
 Ukraj sinja mora savijeno.
 Šibeniče pribili labude,
 Što te sada u crno zavilo!
 Di su tvoji sokolovi mladi,
 Uzor momci a kršni junaci?
 Di su tvoje divojčice mlade,
 Di su tvoje radilice snahe,
 Di je mili tvoj barjak hrvatski,
 Di je ponos di je slava tvoja??
 Zar ne vidiš, Šibeniče mili,
 Tko je tebe u crno zavio,
 Tko ti sela jadom ucivilio,
 Težkim jadom i nevoljom ljutom.
 Kleti tudjin, aračlija ljuti,
 Kano ajduk iz gorice crne,
 Kano gladni iz golice vuče
 Na sve strane oće da te trga,
 Oće tvoju da ocrni slavu,
 Da ocrni tvoj ponos junački“.
 Razliga se lelek tužni vila
 Budi momke ponosne junake,
 Budi starce, Šibenike dike,
 Budi snahe i djevojke mlade,
 Pa su vili tiho besidili:
 „Ajme vilo s Kamenara brda
 Ajme vilo, do Boga miloga,
 Ti nam crne jadikuješ jade
 A i ne znaš svaku tugu našu.
 Slušaj, vilo, sve omilje naše,
 Slušaj dobro mi ćemo ti kazat
 Koja nam je tugovat nevolja:
 Nit nam polje može roda dati,
 Nit nam trudi mogu ploda brati.
 Škola nema po selima našim,
 Tmina nama svaku štetu nosi;
 Tudjin oće da u tmuni vlada,
 Ne će crne da rztira mrake,
Jer u tmuni može zla da čini.

Za tudjina mi kopamo zemlju,
 Za tudjina mi kosimo žito.
 Za tudjina mi trgamo groždje,
 Za tudjina mi lovimo ribu,
 Za tudjina mi lomimo goru,
 Za tudjina mi gojimo janjce,
 Za tudjina mi strižemo vunu;
 Za tudjina kasnimo umorni,
 Za tudjina ranimo sanjivi;
 Za tudjina na rukam nam žulji,
 Za tudjina svi krvavi znoji;
 Sve za njega, za nas ništa, vilo,
 Sve za njega prokletu mu bilo,
 Sve za njega da od Boga nadje!
 Za nas jadne ništa neostaje
 Izvan tuge i žalosti crne.
 Litinu nam tudjim svu odnese,
 Kruva nema čim da se hranimo.
 Plaču dica od crnoga glada,
 A nas mori golotinja ljuta.
 Skriču dica od ljutoga leda,
 A pomoći od nikuda nema:
 Zlo se jedno sve za drugim sprema.
 U obćinu svi se trudi zgrću,
 Ne za štednju jal pomoć težaka,
 Već da pnne žepe tudjinaca.
 Od nas tudjin težki prirez pita,
 Ti ga nemoš da od bide dadeš,
 On te dodje rubat i derati
 Ne ka ljudi obćinske uprave,
 Već ko ljute turske haračlije.
 Sve bi, vilo, i to trpit mogli
 Al još gora mori nas nevolja,
 Što naš ponos, našu staru slavu
 Ti tudjinci pod noge stavljaju.
 Slušaj, vilo, sad istinu pravu
 Čuditi se nemoj što velimo,

Na dicu se mi kunemo tebi:
 Hrvatski je barjak naš primili
 Svojim nogam dušman pogazio.
 Šibenika gledâ je gospodar,
 Mrki vuče roda izdajica,
 Gledao je Krstelj kako dušman
 Hrvatski nam sveti barjak gazi,
 Al ne pisnu kao da ne spazi
 (Božije ga ne spazilo oko!!)
 Od svetinje što se naše radi.
 Nezna roda obraniti prava,
 Milija mu na ramenu glava,
 Još milija zlata puna kesa,
 Božija ga ubila čudesa! — —
 Kad se četa podigla junaka
 Kršna četa kršnih kremenjaka
 Šibenika same perjanice,
 Koje vodi Iljadica Vice
 Diže barjak u vis ponosito
 Osvitla ga kano junak pravi.
 Prid njim četa lipu pismu piva,
 Lipu pismu roda hrvatskoga.
 Dična četa to je vilo bila
 Dična četa šibenskih junaka
 Sve po rodu uzor Kremenjaka.
 Ne resi ih ni srebro ni zlato,
 Nego krožet i crvena kapa:
 Sve težaci to su uzoriti,
 Slavskog roda divi ponositi.
 U srcu im oltar roda svoga,
 Hrvatskoga roda premiloga.
 Ne bi jedan od njih vilo, dao
 Ni na barjak krivo pogledati
 Kamo l' njega pod noge bacati.
 Uz četu su Šibenika čeri,
 Sve divojke da je dika gledat.
 Glasom svojim podižu junake,
 Šibenika kršne Kremenjake.
 Barjak, braćo, dižite visoko,
 Jer je barjak samo naša nada,
 A ko na njeg i pogleda krivo
 Taj nek proklet crnoj zemlji pada
 Nebojte se ranâ ni megdana. —
 Krstelj küpi janjičara vojsku
 Kremenjačku da umete četü.
 Zaludu mu juriš, zalud varka
 I njegova zalud mlika svaka.
 Teško njemu gorke sanke sanjat
 Da mu kršna četa podvikuje:
 Zar se tako barjak roda brani,
 Oj neviro nigod te ne bilo.
 Stade njega ljuta mōra morit
 Oće četü da pod noge baci
 Ali ko će sunce potamniti,
 Ko će brda zemljicom sravniti,
 Kremenjake ko će nadjačati!
 Kada Krstelj tužan ugledao,
 Da tu četü srušiti ne može,
 Na drugu je onda navalio
 Jer hrvatsko njemu ime smeta.
 I Sokole on je privario
 Privario i još prisilio
 Da pokunje glavu tudjem sinu.
 Nije njemu jošter dosta bilo
 Što je njima krila polomio
 Da ne lete nebu pod oblake;
 Na tvrdu ih viru **privario**
 Tudjin Krstelj da ga Bog ubio!
 Slušaj, vilo, kunemo se virom
 Pred izbore malo dana prije
 Skuplja Krstelj svoje sokolove
 Govori im sve u tanke glase,
 Al imena nije čüt Hrvatske.
 U svom listu baš Bekara zvana,
 „Rieč Hrvatska“ po imenu zvana
 Priporuča Krstelj šibenčanim
 Nek biraju Dulibića Antu,
 Dulibića — kamatnika sina,
 Onog, vilo, Dulibića ćorca,
 Koji na glas viče sokolovim;
**Znaajte, braćo, da ja nisam ništa
 Za Hrvatsku uradio vašu.**
 Mukom muče bidni sokolovi
 Kljunom bi mu srce iskljuvali,
 Noktim drugo oko povadili,
 Al ne mogu slomljena im krila,

Ej Krstelju ti neviro crna,
 Što učini da od Boga nadješ!
 Moli, vilo, Boga velikoga
 Moli Boga da ganeš nebesa
 Nek ti suze kamen rastapaju
 Da nas spasi od nekrsta toga
 Od Krstelja i od Dulibića
 I njihovih janjičara ljutih,
 Sve tudjina haračlija mrkih.
 Moli Boga Šibenika vilo,
 Šibenčanim nek otvori oči,
 Da ne budu slipi janjičari,
 Plaćenici, roda izdajice,
 Od tudjina podmićene žrtve,
 Jadne žrtve jadnija im majka.
 Nek junaci Šibenika grada
 Od nikog se zastrašit ne dadu,
 A još manje mitom podmititi,
 Neka budu uvik ponositi,
 Nek poštenje ne prodaju svoje
 Ni za blago velikog sultana.
 Neka glasa ne daju svojega
 Za tudjine, ljute haračlije
 Kojim nije do Hrvatske mile,
 Već do žepa i do svoje sile.
 Neka glasa ne daju svojega
 Dulibiću kamatnika sinu,
 Koji ne zna za hrvatsko ime,
 Koji ljuto obćinu privari,
 Koj' umete Šibenika sine
 I još tomu svu krajim našu.
 Još se, vilo, ti pomoli Bogu
 Da nas spasi čete podkupljene:
 Od Matlća mudrog likarića
 Baš šišmiša, po izbor s mutljivca,
 Don Bažilja, popa nekrštena,
 Silnog Pave pameti bljutave,
 Uzor Vlade, koj najbolje znade
 Trobojnice po što metar stoji.
 Smiljanića mudroga Markića
 Jer ljutica on je zmija ljuta;
 Sve što radi na privaru radi
 Izdao bi oca, brata svoga
 Kamo l' ne bi rodu hrvatskoga.
 Da nas spasi gladovića Rikca
 Zanat svaki poduzet je kadar
 Do obćinskih da jasala dodje,
 Turski klanja vlaški Boga moli
 Jeziku mu niko ne odoll“.
 Kad je vila glave razumila
 I šibenske nevolje doznala
 Progovara glaso plemenitim:
 Nebojte se, moja braćo mila,
 Nebojte se šibenčani dični
 Dok je vana Iljadice Vice
 Na čelenki zlatne perjanice.
 On je s Bogom a i Bog je s njime
 Po njemu će jadi da vas mine.
 Jer je Vice roda šibenskoga
 Junačkoga roda hrvatskoga.
 Ljubi Vice šibenske težake,
 Znadjije virne kremenjake.
 Ljubi sela i seljane trudne —
 Sve što žuljim svoje ruke živi.
 Možeš Vici kano bratu svome
 Izjadati svaku tugu težku
 S tobom će ju Vice podiliti
 Lipim će te svltom podučiti:
 Tvoja tuga njegovja je tuga
 Tvoja radost njegovja je radost.
 Za Hrvatski on bi barjak mili
 Odolio svakoj svita sili.
 Za šibensku on bi dičnu slavu
 Izgubio sa ramena glava.
 Za njeg, braćo svoje glase dajte,
 Sve ufanje njemu vi podajte.
 On će rado na carskom divanu
 Svaku vašu izličiti ranu.
 Na četrnajst ovoga miseca
 Poletite na Poljanu ravnu
 Si ko jedan za vašegn Vicu,
 Pučke stranke dičnu perjanicu.
 Hrvatska vas vaša majka zove,
 Da mu svoje dadete glasove,
 Jer on svojim znanjem puno može
 U to ime živi vam ga Bože.

Kremenjak ispod Kamenara.

